

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ ІМЕНІ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ СЕРІЯ: ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Виходить чотири рази на рік

Заснований у 2000 році

№ 4(35)

Засновник і видавець:

Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Б. Хмельницького

Рекомендовано до друку рішенням ученої ради Національної академії
Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького
(протокол від 31.08.2023 № 1)

Редакційна колегія:

головний редактор – доктор педагогічних наук, професор О. В. Діденко;
відповідальний секретар – кандидат педагогічних наук, доцент С. М. Морозов

Члени редакційної колегії:

доктор педагогічних наук, професор А. В. Балендр; доктор педагогічних наук, доцент С. Я. Білявець; доктор педагогічних наук, професор І. Г. Білошинський; доктор педагогічних наук, професор А. В. Галімов; докторка філософських наук, професорка О. А. Гончаренко; доктор педагогічних наук, професор О. Б. Даниленко; доктор педагогічних наук, професор В. В. Дияк; доктор педагогічних наук, професор А. А. Каленський; кандидатка педагогічних наук, доцентка М. Г. Карпушина; доктор педагогічних наук, професор В. І. Ковальчук; кандидат педагогічних наук Л. А. Лупаренко; доктор педагогічних наук, доцент А. В. Мельніков; докторка педагогічних наук, професорка В. І. Мірошніченко; докторка педагогічних наук, професорка Л. І. Морська; доктор педагогічних наук, професор О. І. Москаленко; кандидат педагогічних наук, професор С. В. Сінкевич; кандидатка педагогічних наук, доцентка Т. Є. Сніца; доктор педагогічних наук, професор О. М. Ставицький; докторка педагогічних наук, професорка К. Ю. Тушко; доктор педагогічних наук, професор О. В. Торічний; доктор габілітований М. Хуторянський (M. Chutorański); доктор габілітований О. Швабовський (O. Szwabowski); докторка педагогічних наук, доцентка С. П. Шумовецька; доктор педагогічних наук, доцент О. Л. Шумський.

Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : педагогічні науки / гол. ред. О. В. Діденко. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2023. № 4(35). 196 с.

У збірнику наукових праць розміщено наукові публікації вчених та науково-педагогічних працівників академії й інших закладів вищої освіти та наукових установ. Призначений для ознайомлення громадськості з результатами наукових досліджень. Розрахований на науковців, педагогів та тих, хто цікавиться проблемами сучасної науки.

Зміст

Ганаба С.

Саморегульоване навчання: концептуальні ідеї, досвід, практики..... 5

Didenko O., Snitsa T., Demyaniuk Y.

Essence, content and peculiarities of forming diagnostic competence to applicants for education in higher military educational institutions..... 23

Коваль І., Олійник Л., Палагнюк М.

Використання тренінгових технологій у професійній підготовці рятувальників..... 37

Konieczny G., Kolisnichenko P., Homon N.

The subjectivity issue of a child in the family and school environment: a theoretical perspective 53

Крамаренко В., Старцев О.

Особливості формування в майбутніх фахівців з навігації й управління суднами компетентності безаварійного судноводіння і судноплавства..... 69

Кустовська І.

Аудіовізуальний переклад при вивченні комунікативно спрямованих дисциплін 84

Райко С., Дзяворук А.

Роль комплексного практичного заняття у формуванні окремих складових фахової підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників..... 99

Sobol N., Shyba A.

Overcoming the Negative Effects of Anxiety among Ukrainian University Students during the War..... 113

Сойко О., Сичевський Ю., Кузь Ю.

Підвищення ефективності навчального курсу підготовки спеціалістів з поглибленої перевірки документів на етапах його організації..... 137

УДК 378.351

Ігор КОВАЛЬ

кандидат педагогічних наук,
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності, м. Львів, Україна
ORCID ID 0000-0002-9204-9228
kis.koval13@gmail.com

Леонід ОЛІЙНИК

доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
Національний університет оборони України, м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-7375-1281
ol33@ukr.net

Марко ПАЛАГНЮК

старший викладач кафедри іноземних мов,
Національна академія Державної прикордонної служби
імені Богдана Хмельницького,
м. Хмельницький, Україна
ORCID ID 0000-0003-2495-6325
palagnukmarko@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ РЯТУВАЛЬНИКІВ

У статті здійснено аналіз проблеми використання тренінгових технологій у професійній підготовці рятувальників. З'ясовано, що професійна підготовка рятувальників Державної служби Украї-

ни з надзвичайних ситуацій враховує професійно-предметну сферу щодо запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятування людського та матеріального капіталу. Обґрунтовано важливість тренувальних полігонів у професійній підготовці рятувальників, оскільки вони спеціально обладнані для проведення тренувань та навчань майбутніх спеціалістів галузі безпеки людини. До основних елементів тренувальних полігонів віднесено: симулятори небезпечних ситуацій; тренувальні майданчики; тренувальні рятувальні об'єкти; місця для тренувань зі спеціальним обладнанням; симуляційне обладнання.

Експериментальне дослідження проведено на базі Психолого-тренувального центру Навчальної пожежно-рятувальної частини Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, що складається із 18 приміщень. Аргументовано важливість використання тренінгових технологій у професійній підготовці, оскільки включають: інтерактивне навчання; електронне навчання; менторство і коучинг; студії викликів; проблемне навчання; мультимедійні матеріали; метод кейсів; самоорганізацію та самонавчання. На основі проведеного дослідження виявлено, що тренінгове навчання рятувальників на базі психолого-тренувального центру є результативним і ефективним, тому потребує впровадження в освітній процес. Зроблено висновок, що у своїй професійній діяльності рятувальники постійно стикаються зі складними ситуаціями невизначеності, технології постійно розвиваються, тому їм потрібно вміти адекватно оцінювати власний потенціал, бути обізнаними в нових тенденціях та методиках галузі безпеки людини, контролюючи при цьому власний психоемоційний стан.

Ключові слова: професійна підготовка; психолого-тренувальний центр; рятувальники; тренінгові технології; тренувальні полігони.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. У сучасних соціально-економічних умовах суспільного розвитку вкрай актуальною постає проблема використання у професійній підготовці тренінгових технологій. У результаті підписання 48 країнами Західної й Центральної Європи Болонської декларації сформувались цілеспрямовані вимоги до професійної ком-

петентності майбутніх фахівців. Сьогодні ефективність професійної освіти тісно пов'язана з використанням тренінгових технологій. Не стоїть осторонь цього процесу і професійна підготовка майбутніх рятувальників у закладах вищої освіти Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ЗВО ДСНС України).

Роль тренінгових технологій у підготовці фахівців ДСНС України є вкрай актуальною: вона сприяє інтелектуальному розвитку особистості, психологічній стійкості, підвищенню професійної грамотності, моделюванню екстремальних ситуацій ризику, становленню спеціалістів, технологічному розвитку.

Саме від впровадження тренінгових технологій в освітній процес залежить підготовленість особистості до професійної діяльності, що сприяє безпечному функціонуванню суспільства в цілому, оскільки тренінгові технології дозволяють: відпрацювати взаємодію рятувальників між собою, моделюючи надзвичайні ситуації; зменшити помилковість у прийнятті рішень; перевірити професійну готовність до діяльності в умовах ризику. Використання тренінгових технологій полегшує роботу майбутніх фахівців органів служби цивільного захисту, виводячи її на якісно новий рівень, що полегшує виконання функціональних обов'язків.

З огляду на зазначене гостро постає питання щодо впровадження тренінгових технологій в освітній процес рятувальників як невід'ємного засобу підготовки. Для працівника ДСНС України тренінгові технології є важливою складовою діяльності, розвитку й оцінки модернізації суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження в галузі професійної підготовки майбутніх рятувальників висвітлювались у працях вітчизняних науковців, зокрема: Коваль М. С., Коваль І. С., Козяр [1]–[2]. Зарубіжний досвід з підготовки майбутніх фахівців правоохоронних відомств країн Європейського Союзу досліджували Балендр А., Комарницька О., Блощинський І., Діденко О., Хамазюк О. [3]–[9]. Використання ІКТ у професійній підготовці фахівців досліджували Янковець А., Блощинський І., Яремчук І. [10]–[13].

Проблематика впровадження й використання тренінгових технологій в освітньому процесі як методів підготовки є доволі дискусій-

ною. Зокрема специфіка використання тренінгів відображена у працях Коваль І. С. Олійник Л. В. [14]–[16]. Водночас, актуальність проблеми використання у професійній підготовці рятувальників тренінгових технологій на базі психолого-тренувального центру не викликає сумнівів, проте вітчизняна наукова спільнота потребує їх вивчення, аналізуючи можливості застосування інтерактивних методів для компетентнісного становлення фахівців.

Мета статті – дослідити особливості використання у професійній підготовці рятувальників тренінгових технологій на базі психолого-тренувального центру та визначити їх ефективність.

2. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

На різних етапах наукового дослідження використовувались теоретичні, емпіричні та статистичні методи дослідження. Теоретичні: аналіз, синтез, систематизація та логічне узагальнення наукових джерел з проблеми використання у професійній підготовці рятувальників тренінгових технологій на базі психолого-тренувального центру. Емпіричні: спостереження і тестування – для з'ясування ефективності впровадження інтерактивних технологій. Статистичні: комп'ютерне обчислення статистичних даних при використанні програми SPSS.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проблема професійної підготовки майбутніх рятувальників не є новою, оскільки бере свій початок ще з часів Марка Ліцинія Красса (лат. Marcus Licinius Crassus; 115–53 рр. до н. е.). Сьогодні під професійною підготовкою фахівців з надзвичайних ситуацій розуміємо цілеспрямований процес опанування загально-спеціальними компетентностями, розумовий, фізичний і професійний розвиток, формування професійно-важливих якостей особистості, стійкості, надійності та придатності до незвичайних умов [3, с. 108].

Наразі професійна підготовка рятувальників ДСНС України враховує професійно-предметну сферу – запобігання, ліквідація надзвичайних ситуацій, рятування людського та матеріального капіталу [5]. Діяльність професіоналів зобов'язана виконуватись на основі “особ-

ливо” підготовленості, що сприятиме пошуку оптимального, надійного, швидкого рішення з попередження і ліквідації екстремальної ситуації. З огляду на це, в освітньому процесі ЗВО пропонуємо використовувати тренувальні полігони.

Тренувальні полігони для підготовки рятувальників розуміємо як спеціально обладнані місця для проведення тренувань та навчань майбутніх спеціалістів галузі безпеки людини, що створюються для підвищення рівня їх вмінь та навичок, а їх також підготовки до ефективної та безпечної діяльності в ситуаціях ризику.

До основних елементів тренувальних полігонів для рятувальників відносимо:

1. Симулятори небезпечних ситуацій: симулятори, які імітують різні небезпечні ситуації, наприклад, пожежі, обвалення будівель, затоплення, аварії транспорту тощо. Це дозволяє їм набувати досвід в управлінському стресі та приймати швидкі та вірні рішення.

2. Тренувальні майданчики: відпрацьовуються різні рятувальні техніки та методики дій. Наприклад, залізничні переїзди, споруди, які зруйновані для навчання рятування з-під завалів, ділянки із моделюванням небезпечних хімічних речовин тощо.

3. Тренувальні рятувальні об'єкти: спеціально створені конструкції, що імітують різний контекст, наприклад, висотні вежі для тренувань рятування з висоти, водою для тренувань водолазів тощо.

4. Місця для тренувань зі спеціальним обладнанням: спеціальні зони для тренувань з різним обладнанням, наприклад, пожежних рукавів, скалодрому, вертольотних майданчиків тощо.

5. Симуляційне обладнання: технології віртуальної реальності можуть використовуватися для створення симуляцій різних сценаріїв небезпечних ситуацій, що дозволяє рятувати у більш реалістичних умовах.

Такі тренувальні полігони є необхідними для підготовки рятувальників до професійної діяльності, оскільки навчають їх ефективних дій у штучно-створених та критичних умовах невизначеності. Тому дослідження пропонуємо здійснити на базі Психолого-тренувального центру Навчальної пожежно рятувальної частини Львів-

ського державного університету безпеки життєдіяльності (ПТЦ), який складається із 18 приміщень: зал реєстрації; зал очікування; тренажерний зал; термічна зона; тренувальна стежка; макет квартири; макет виробничої зони; пульт керування; компресорна; сервісний центр; кабінет начальника ПТЦ; медичний пункт; навчальний клас; мийка; душова; туалет; гардероб; майстерня. На полігоні проводиться спеціальна підготовка рятувальників до діяльності в незвичайних умовах, набуваються навички рятування й саморятування. Загальна його площа займає 400 м².

Кожне з 18 приміщень має спеціальне призначення. Комплекс полігону сприяє професійно-психологічній підготовці фахівців, а автоматизовані зміни проходів максимально розкривають складність їхньої роботи в надзвичайних ситуаціях.

Сама ж підготовка проходить такі етапи:

перевірка в навчальному класі практичним психологом психоемоційного стану рятувальника за допомогою комп'ютеризованих програм;

перевірка медиком фізіологічного стану за допомогою тонометра; включення в апарати на стисненому повітрі;

фізичні навантаження на тренажерах відповідно до вікових критеріїв (велосипед, імітація сходів, бігова доріжка);

проходження тренувальної стежки, яка складається із резервуару (призначений для підготовки всіх категорій фахівців з використанням засобів індивідуального захисту органів дихання і спеціального захисного одягу щодо проведення аварійно-рятувальних робіт і рятуванню людей з резервуарів та спеціальних ємностей. Тренажер виконаний у вигляді компактної копії резервуару і забезпечує ефективність навчального, тренувального та науково-дослідного процесу відповідно до сучасних вимог підготовки фахівців. Тренажер містить такі елементи: куполоподібні елементи з віконним отвором і 2 перегородками, 2 люки, 2 зовнішні та 2 внутрішні драбини, платформа і поручень), термічної зони (призначена для перевірки витривалості людини під час дії підвищеної температури в приміщенні. У зоні температура може регулюватися з пульта управління. Максимальна

температура – +60 °С. Тестування в термічній зоні центру сприятиме покращенню профвідбору працівників-рятувальників, а також корисне для навчання населення (дітей в умовах підвищених температур, надання допомоги при теплових ударах тощо), а також лабіринту (вузькі лази різних конфігурацій; люки; сходи; імітація трубопроводу), й оснащена по периметру датчиками руху та камерами з інфрачервоною підсвіткою;

після проходження стежки рятувальник проходить тестування в психолога, міряє двічі тиск (відразу після проходження стежки і 10 хвилин після).

Маршрути руху тренувальною стежкою визначаються за допомогою системи покрокового контролю, яка встановлена на пульті керівника заняттями, а контроль за проходженням здійснюється за допомогою відеоспостереження.

Ще одним важливим аспектом професійної підготовки на базі ПТЦ є використання тренінгових технологій підготовки, що належать до інтерактивних методів навчання. Ці технології допомагають оптимізувати процес навчання та продукують розвиток вмінь і навичок, засвоєння основ галузі безпеки життєдіяльності. Загалом тренінгові технології включають:

інтерактивне навчання: використання інтерактивних методів, таких як групові дискусії, рольові ігри, практичні вправи, симуляції, віртуальні тренажери та інше;

електронне навчання (e-learning): використання комп'ютерних програм, онлайн-курсів, вебінарів і відеоуроків для забезпечення гнучкості та доступності навчання;

менторство і коучинг: залучення досвідчених осіб для індивідуального супроводу рятувальників, надання порад, спрямованої допомоги та мотивації;

студії викликів: дослідження реальних ситуацій ризику або невідзначеності, що сталися, з вивченням і аналізом проблем та розробкою планів і рішень;

проблемне навчання: підхід, в якому рятувальники вивчають матеріал через активний пошук рішень для реальних небезпек;

мультимедійні матеріали: використання різних форматів, таких як текст, зображення, відео, аудіо, щоб зробити процес навчання більш цікавим та адаптивним;

метод кейсів: вивчення реальних ситуацій або кейсів для розвитку аналітичних навичок та прийняття обґрунтованих управлінських рішень;

самоорганізацію та самонавчання: засновані на ініціативності та самостійності освітніх парадигм.

Своєю чергою комбінація тренінгових технологій може забезпечити більш ефективний процес професійної підготовки рятувальників, продукуючи відмінні результати їх компетентнісного становлення.

Також на важливості використання тренінгових технологій в процесі професійної підготовки на базі Психолого-тренувального центру вказано в навчально-методичному посібнику з організації та проведення тренінгу “Професійно-психологічний супровід рятувальників в умовах ризику” [2], який складається із чотирьох розділів: Теоретичні й методичні основи проведення тренінгу; Методика формування професійної готовності рятувальників в умовах ризику; Методика професійно-психологічного відновлення фахівців галузі безпеки людини; Психологічні поради для населення в умовах невизначеності та війни. Зупинимось на другому розділі, який містить 7 інтерактивних занять, а саме на занятті № 6 “Професійна діяльність в умовах ризику”, де завдання тренера полягають в ознайомленні із професійною діяльністю рятувальників; сприянні злагодженій взаємодії; навчанні роботи в умовах депривації; згуртуванні навколо спільної мети; сприянні довіри та взаємопідтримки; навчанні рятувати та саморятуватись; підготовці до дій в умовах надзвичайних ситуацій. У комплексі вправ цього заняття є вправа “Екстремальна ситуація”, яка проходить на базі Психолого-тренувального центру.

З метою спростування вищезазначеного, вивчення впливу тренінгових технологій на формування професійно важливих якостей майбутніх рятувальників, особливостей впровадження нових методів і форм навчання, їх ефективної соціалізації до фахової діяльності в умовах ризику нами проведено експериментальне дослідження. За-

галом, дослідження є інструментом для отримання об'єктивних даних та вивчення впливу різних факторів, включаючи тренінгові технології.

Дослідження проведено на тридцяти курсантах Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, з яких було сформовано дві групи по п'ятнадцять осіб у кожній. Усі респонденти добровільно виявили бажання взяти участь у дослідженні. Мета дослідження полягала у проведенні тренінгу “Професійна діяльність в умовах ризику” на базі ПТЦ, щоб перевірити його ефективність та особливості підготовки у ПТЦ.

У дослідженні нами використовувались такі психодіагностичні методики:

1. Методика визначення самооцінки психічних станів Г. Айзенка;
2. Методика діагностики самоконтролю і самооцінки самопочуття, активності та настрою (САН).

Тестування проводилось у два етапи: до та після експерименту. Так, за допомогою методики визначення самооцінки психічних станів Г. Айзенка ми досліджували актуальні психологічні стани респондентів (тривожність, фрустрація, ригідність, агресивність). Результати діагностики (після тренінгу на базі ПТЦ) показали, що існує тенденція до зниження негативних психічних станів у всіх рятувальників. Ці зміни подано у таблиці 1, де наведено середні статистичні показники психічних станів до та після тренінгу у двох групах.

Таблиця 1

Середні показники психічних станів респондентів до та після тренінгу

	Шкали							
	Тривожність		Фрустрація		Ригідність		Агресивність	
	До тренінгу	Після тренінгу	До тренінгу	Після тренінгу	До тренінгу	Після тренінгу	До тренінгу	Після тренінгу
Група 1	7,8	6,4	6,9	6,0	6,3	5,4	8,0	6,9
Група 2	7,1	6,1	7,1	6,4	6,3	5,5	7,8	7,1

Методика діагностики самоконтролю і самооцінки самопочуття, активності та настрою відстежує психоемоційний стан майбутніх рятувальників під час проведення тренінгу на базі ПТЦ. Результати діагностики (після тренінгу на базі ПТЦ) показали, що спостерігається підвищення самоконтролю і самооцінки у двох групах. Ці зміни подано у таблиці 2, де наведено середні статистичні показники самопочуття, активності та настрою двох груп.

Таблиця 2

**Середні показники тестування за методикою
САН до та після тренінгу**

	Шкали					
	Самопочуття		Активність		Настрій	
	До тренінгу	Після тренінгу	До тренінгу	Після тренінгу	До тренінгу	Після тренінгу
Група 1	4,1	4,5	4,2	4,7	4,3	4,8
Група 2	4,2	4,7	4,2	4,6	4,1	4,5

Відповідно до даних таблиці 1 та таблиці 2, зазначимо, що тренінгове навчання майбутніх рятувальників на базі ПТЦ є результативним й ефективним. З огляду на це, тренінгове навчання на базі ПТЦ потребує впровадження в освітній процес, оскільки:

створення різноманітних сценаріїв та симуляційних вправ дозволяє рятувальникам практикувати реальну ситуацію без жодних ризиків для життя та здоров'я, де кожен з них відчуває себе впевненішим та знаходить оптимальні рішення в стресових ситуаціях;

дається можливість розвивати й удосконалювати власні професійні навички, такі як допомога потерпілим, техніка евакуації, робота зі спеціальним (рятувальним) обладнанням тощо, що забезпечує високу компетентність та ефективність дій під час небезпеки;

створюються умови для взаємодії між рятувальниками, навчаючи їх працювати як "єдиний механізм", що забезпечує ефективність рятувальних операцій;

рятувальники психологічно готуються до ситуацій ризику, навчаються контролювати стрес та приймати управлінські рішення в найбільш екстремальних умовах.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У своїй повсякденній діяльності рятувальники стикаються зі складними ситуаціями невизначеності, технології постійно розвиваються, тому їм потрібно вміти адекватно оцінювати власний потенціал, бути обізнаними в нових тенденціях та методиках галузі безпеки людини, контролюючи при цьому власний психоемоційний стан.

Отже, тренінг “Професійна діяльність в умовах ризику” на базі ПТЦ є необхідним для підготовки майбутніх рятувальників до ефективної професійної діяльності в умовах ризику, а також для компетентного виконання ними функціональних обов’язків. Обґрунтовано використання тренінгових технологій у професійній підготовці, які включають: інтерактивне навчання; електронне навчання; менторство і коучинг; студії викликів; проблемне навчання; мультимедійні матеріали; метод кейсів; самоорганізацію та самонавчання. На основі проведеного дослідження виявлено, що тренінгове навчання рятувальників на базі психолого-тренувального центру є результативним і ефективним, тому потребує впровадження в освітній процес.

Перспективами подальших наукових досліджень у цьому напрямі вважаємо вивчення зарубіжного досвіду з професійної підготовки рятувальників країн ЄС, здійснення аналізу стану професійної підготовки рятувальників України, а також дослідження форм, методів і технологій навчання службовців рятувальних служб США.

Список використаних джерел

1. Коваль М. С., Коваль І. С. Професійно-психологічний супровід рятувальників в умовах ризику: навчально-методичний посібник з організації та проведення тренінгу. Львів : ЛДУ БЖД, 2022. 252 с.

3. Козьяр М. М. Екстремально-професійна підготовка до діяльності в надзвичайних ситуаціях. Львів : СПОЛОМ, 2004. 376 с.

3. Балендр А., Комарницька О., Блощинський І., Діденко О. *Інформаційно-комунікаційні технології в іншомовній підготовці фахівців з охорони кордону країн Європейського Союзу. Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 67. № 5. С. 56–71. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2305>. (дата звернення 27.12.2023).

4. Bloschynskiy, I. (2022). Peculiarities of Distance Learning Platforms Usage in Law Enforcement Educational Institutions during the Covid-19 Pandemic. *Postmodern Openings*, 13(2), pp. 514–527. URL: <https://doi.org/10.18662/ro/13.2/469> (дата звернення 27.12.2023).

5. Блощинський І. Теорія та практика професійної підготовки фахівців Державної прикордонної служби України з використанням технологій дистанційного навчання : монографія. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2016. 496 с

6. Komarnytska O., Balendr A., Bloschynskiy I. (2018). ESP teaching strategies of Ukrainian border guards' training on the experience of European Union countries. *Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*, 6(3), pp. 455–465. URL: <https://doi.org/10.22190/JTESAP1803455K> (дата звернення 27.12.2023)

7. Блощинський І., Хамазюк О. Comparative analysis of the training of low-ranking border guards in educational institution of Slovakia and Ukraine. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. 2022. № 3(30). С. 537–552. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v30i3.1179>

8. Хамазюк О. Структурування професійної підготовки фахівців прикордонної поліції Словаччини. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. 2022. № 4(31). С. 215–237. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v31i4.1299>

9. Хамазюк О. Підготовка майбутніх фахівців Прикордонної поліції в навчальних закладах Словацької Республіки : дис. ... д-ра філос. : 011. Хмельницький, 2023. URL: https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/10/khamaziuk_o_m-dys.pdf (дата звернення 27.12.2023).

10. Блощинський І. Г. Використання спеціалізованого програмного додатку Anki під час самостійної професійної іншомовної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до складання державних екзаменів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Т. 58. № 2. С. 49–58. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1605> (дата звернення 27.12.2023).

11. Bloschchynskiy I. Peculiarities of US Border Guard Officer's Training at the Federal Law Enforcement Training Center Using Online Campus. *Comparative Professional Pedagogy*. 2015. Vol. 5. Issue 4. P. 57–61. DOI: 10.1515/rpp-2015-0066

12. Янковець А., Блощинський І. Інформаційні технології у перекладацькій діяльності : навч. посіб. Хмельницький : вид-во НАДПСУ, 2016. 238 с.

13. Блощинський І., Яремчук І. Військовий переклад (англійська мова) : підруч. / Хмельницький : вид-во НАДПСУ, 2016. 440 с.

14. Коваль І. С. Тренінг психологічної готовності майбутніх рятувальників до діяльності в екстремальних умовах : посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2016. 160 с.

15. Олійник Л. В., Коваль І. С. Дослідження професійної готовності випускників ЗВО із специфічними умовами навчання // *Збірник наукових праць "Військова освіта" Національного університету оборони України імені Івана Черняховського*. Київ. 2023. № 1(47). С. 199–207.

16. Koval I. S. Phenomenology of continuous self-development of future rescuers // International scientific conference "*The role of psychology and pedagogy in the spiritual development of modern society*" : conference proceedings. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2022. Pp. 341–344.

Koval I., Oliinyk L., Palahniuk M. USE OF TRAINING TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF RESCUERS

The article analyses the problem of using training technologies in the professional training of rescuers. It has been found that the professional training of rescuers of the State Emergency Service of Ukraine takes into account the professional and subject area of prevention, liquidation of emergency situations, saving of human and material capital. The importance of training grounds in the professional training of rescuers is substantiated, as they are specially equipped for training and education of future specialists in the field of human safety. The main elements of training grounds include: simulators of dangerous situations; training grounds; rescue training facilities; places for training with special equipment; simulation equipment.

The experimental study was conducted on the basis of the Psychological Training Centre of the Training Fire and Rescue Unit of the Lviv State University of Life Safety, which consists of 18 rooms. The importance of using training technologies in professional training is argued, as they include: interactive training; e-learning; mentoring and coaching;

challenge studios; problem-based learning; multimedia materials; case method; self-organization and self-learning. On the basis of the conducted research, it was found that the training of rescuers based on the psychological training centre is effective and efficient, therefore it needs to be implemented in the educational process. It was concluded that in their professional activities, rescuers are constantly faced with difficult situations of uncertainty, technologies are constantly developing, so they need to be able to adequately assess their own potential, be aware of new trends and methods in the field of human safety, while controlling their own psycho-emotional state.

Keywords: professional training; psychological training centre; rescuers; training technologies; training grounds.

References

1. Koval M. S., Koval I. S. (2022). *Profesiino-psykholohichniy suprovid riaturalnykiv v umovakh ryzyku* [Professional and psychological support of rescuers in conditions of risk]. Lviv : LDU BZhD. [in Ukrainian]
2. Koziar M. M. (2004). *Ekstremalno-profesiina pidhotovka do diialnosti v nadzvychainykh situatsiakh* [Extreme professional preparation for activities in emergency situations]. Lviv : SPOLOM. [in Ukrainian]
3. Balendr A. et. al. (2018). Information and communication technologies in foreign languages training of the border guards in the European Union countries. *Information technologies and learning tools*. no. 67(5), pp. 56–71. Retrieved from: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2305> (accessed 27 december 2023). [in English]
4. Bloschynskiy I. (2022). Peculiarities of Distance Learning Platforms Usage in Law Enforcement Educational Institutions during the Covid-19 Pandemic. *Postmodern Openings*, no. 13(2), pp. 514–527. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/13.2/469> (accessed 27 december 2023). [in English]
5. Bloschynskiy I. (2016). *Teoriya ta praktyka profesynoyi pidhotovky fakhivtsiv derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrayiny z vykorystanniam tekhnolohiy dystantsiynoho navchannya* [Theory and practice of professional training of specialists of the State Border Guard Service of Ukraine with the use of distance learning technologies]. Khmelnytskyi : NADPSU. [in Ukrainian]
6. Komarnytska O., Balendr A., Bloschynskiy I. (2018). ESP teaching strategies of Ukrainian border guards' training on the experience of European Union

countries. *Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*, no. 6(3), pp. 455–465. DOI: <https://doi.org/10.22190/JTESAP1803455K> (accessed 27 december 2023). [in English]

7. Bloschchynskiy I., Khamaziuk O. (2022). Comparative analysis of the training of low-ranking border guards in educational institution of Slovakia and Ukraine. *Zbirnyk naukovykh prats Natsional'noyi akademiyi Derzhavnnoi prykordonnnoi sluzhby Ukrainy. Seriya : pedahohichni nauky*, no. 3 (30), pp. 537–552. DOI: 10.32453/pedzbirnyk.v30i3.1179 [in English]

8. Khamaziuk O. (2022). *Strukturuvannya profesiynoi pidhotovky fakhivtsiv prykordonnnoi politysi Slovachchyny* [Structuring the professional training of Slovak Border Police specialists]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoyi akademiyi Derzhavnnoi prykordonnnoi sluzhby Ukrainy. Seriya : pedahohichni nauky*, no. 4 (31), pp. 215–237. DOI: 10.32453/pedzbirnyk.v31i4.1299 [in English]

9. Khamaziuk O. M. (2023). *Pidhotovka maybutnikh fakhivtsiv Prykordonnnoi politysi v navchal'nykh zakladakh Slovats'koyi Respubliky* [Border Police Future Specialists Training at the Educational Institutions of the Slovak Republic]. PhD thesis. Khmelnytskyi : NASBGUSU. Retrieved from: https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/10/khamaziuk_o_m-dys.pdf (accessed 27 december 2023). [in Ukrainian]

10. Bloschchynskiy I. H. (2017). Usage of Anki specialised program application during future Border Guard officers' independent foreign language professional training for passing state examination. *Information technologies and learning tools*, no. 58(2), pp. 49–58. Retrieved from: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1605> (accessed 27 december 2023). [in English]

11. Bloschchynskiy I. (2015). Peculiarities of US Border Guard Officer's Training at the Federal Law Enforcement Training Center Using Online Campus. *Comparative Professional Pedagogy*, vol. 5, is. 4, pp. 57–61. DOI: 10.1515/rpp-2015-0066 [in English]

12. Yankovets A., Bloschchynskiy I. (2016). *Informatsiini tekhnolohii u perekkladatskii diialnosti* [Information technologies in translation]. Khmelnytskyi : NASBGUSU. [in Ukrainian]

13. Bloschchynskiy I., Yaremchuk I. (2016). *Viiskovyi pereklad (anhliiska mova)* [Military translation (English)]. Khmelnytskyi : NASBGUSU. [in Ukrainian]

14. Koval I. S. (2016). *Treninh psykholohichnoi hotovnosti maibutnikh riatuvalnykh do diialnosti v ekstremalnykh umovakh* [Training of psychological readiness of future rescuers for activities in extreme conditions]. Lviv : LDU BZhD. [in Ukrainian]

15. Oliinyk L. V., Koval I. S. (2023). *Doslidzhennia profesiinoi hotovnosti vypusknykiv ZVO iz spetsyfichnymy umovamy navchannia* [Study of the professional readiness of graduates of higher education institutions with specific study conditions]. *Zbirnyk naukovykh prats "Viiskova osvita"*. Kyiv : NUOU, vol. 47, no. 1. pp. 199–207. [in Ukrainian]

16. Koval I. S. (2022). *Phenomenology of continuous self-development of future rescuers*. Proceedings of the International scientific conference "*The role of psychology and pedagogy in the spiritual development of modern society*". Riga, Latvia : Baltija Publishing, pp. 341–344. [in English]